

Vergaderjaar 2023–2024

36 410 V

**Vaststelling van de begrotingsstaat van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het
jaar 2024**

Nr. 23

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2023

Hierbij bied ik u het verslag aan van de OVSE Ministeriële Raad van
30 november en 1 december.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

Verslag van de Ministeriële Raad van de OVSE van 30 november en 1 december

Op 30 november en 1 december jl. vond in Skopje de Ministeriële Raad van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken nam deel aan de Ministeriële Raad. De ministeriële bijeenkomst stond in het teken van Oekraïne en de toekomst van de OVSE. Een groot deel van de deelnemende Staten veroordeelde de Russische agressie tegen Oekraïne in hun nationale verklaring.

Besluiten OVSE

De Ministeriële Raad nam een besluit over het OVSE-voorzitterschap en de invulling van de mandaten van de vier topfuncties van de OVSE: de Secretaris Generaal, de Directeur van het Bureau van Democratische Instellingen en Mensenrechten (ODIHR), de Vertegenwoordiger van de Vrijheid van de Media en de Hoge Commissaris inzake Nationale Minderheden (HCNM). Malta wordt in 2024 voorzitter van de OVSE. De vier topfuncties worden met negen maanden verlengd. Verlenging van de vier functies met een jaar had de voorkeur, maar vond geen consensus door een Russische blokkade.

Nationale verklaring

De deelnemende Staten van de OVSE hebben een nationale verklaring afgelegd tijdens de Ministeriële Raad. In de Nederlandse verklaring werd de Russische agressie tegen Oekraïne ten strengste veroordeeld. Nederland heeft benadrukt dat het Oekraïne zal blijven steunen met alles wat nodig is, voor zolang als dat nodig is. Als voorbeeld van Nederlandse vastberadenheid werd de niet-aflatende zoektocht naar gerechtigheid voor het neerhalen van vlucht MH17 genoemd. In de verklaring is onderstreept dat Nederland zich inzet voor wederopbouw in Oekraïne en het voorkomen van straffeloosheid. Nederland heeft de financiële en militaire steun aan Oekraïne voor 2024 benoemd.¹

Nederland heeft de deportaties en illegale overbrenging van Oekraïense kinderen door de Russische Federatie ten strengste veroordeeld en de Russische Federatie opgeroepen de kinderen vrij te laten. Ook heeft Nederland de rol die Belarus hierin speelt veroordeeld. Nederland heeft de Russische Federatie tevens opgeroepen de drie OVSE-medewerkers, die nog steeds gevangen zitten, vrij te laten.

Daarnaast heeft Nederland zorgen uitgesproken over de verslechterende mensenrechtensituatie in Belarus en Rusland. Op de dag dat de verklaring werd uitgesproken besloot het Russisch Hooggerechtshof om de «internationale LHBT-beweging» als «extremistisch» te verklaren en te verbieden. Ook hierover heeft Nederland zijn zorgen uitgesproken.

Nederland heeft Azerbeidzjan en Armenië opgeroepen constructief deel te nemen aan het vredesproces en elkaars territoriale integriteit te erkennen. Nederland heeft Azerbeidzjan opgeroepen om zich in te zetten voor de terugkeer van ontheemden uit Nagorno-Karabach,² in lijn met de uitspraak hierover van het Internationaal Gerechtshof (IGH).³

¹ Kamerbrief «Steun Oekraïne 2024», 17 november 2023, Kamerstuk 36 045, nr. 171

² Beantwoording vraag van de SGP-fractie, gesteld in het schriftelijk overleg over de Geannoteerde Agenda van de OVSE Ministeriële Raad 2023, Kamerstuk 28 676, nr. 447

³ IGH, 17 November 2023, 180-20231117-ORD-01-00-EN

Nederland heeft in de nationale verklaring tot slot benadrukt dat de OVSE vanwege de drie dimensies (politiek-militair, economisch-klimaat en de menselijke dimensie) een unieke organisatie is om aan veiligheid en stabiliteit in de OVSE-regio te werken. Nederland is Malta erkentelijk voor de bereidheid voorzitter van de OVSE te worden.

Parallele bijeenkomsten

Ook de samenwerkingspartners van de OVSE waren uitgenodigd. Zo was de Israëlische Minister van Buitenlandse Zaken, Eli Cohen, aanwezig bij de OVSE Ministeriële Raad. Op woensdagmiddag 29 november organiseerde Minister Cohen een bijeenkomst waar familieleden van de gegijzelden verslag deden van de gebeurtenissen op 7 oktober. De deelnemende landen waren – net als Nederland – uitgenodigd omdat een of meer burgers gegijzeld zijn of waren.

Oekraïne organiseerde een bijeenkomst over het tegengaan van straffeloosheid. Nederland was samen met de andere EU-lidstaten cosponsor van het evenement. Tijdens deze bijeenkomst zijn de internationale inspanningen van Nederland toegelicht om straffeloosheid als gevolg van de Russische agressie tegen Oekraïne tegen te gaan.

Tijdens de OVSE Ministeriële Raad bestaat ook de mogelijkheid om met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld te spreken. Nederland maakt hiervan elk jaar gebruik. Dit jaar is gekozen voor een bijeenkomst met Russische mensenrechtenverdedigers. De organisaties houden zich bezig met het documenteren van mensenrechtenschendingen, het ontkrachten van desinformatie vanuit de Russische regering, het bijstaan van activisten en dissidenten en het geven van trainingen aan nieuwe mensenrechtenverdedigers.

De ngo's spraken zorgen uit over de krimpende ruimte voor maatschappelijk middenveld in Rusland. Wetten worden uitgebreid waardoor de «*Foreign Agents Law*» een steeds breder bereik heeft. Ook noemden de ngo's de onvoorspelbaarheid van de zeer strenge Russische wetgeving en de willekeur die de autoriteiten tonen bij de uitvoering van de wetgeving. Nederland sprak grote waardering uit voor de moed en vasthoudendheid van de aanwezige mensenrechtenverdedigers en hun collega's en verzekerde de mensenrechtenverdedigers van de Nederlandse steun voor de bescherming van mensenrechten in Rusland en daarbuiten. In reactie op de schriftelijke vraag van de leden van de SGP-fractie in hoeverre dit gesprek invloed heeft op aanscherping van het mensenrechtenbeleid, kan het kabinet aangeven dat dergelijke gesprekken, ook dit gesprek, altijd worden meegenomen in de vormgeving van het mensenrechtenbeleid.⁴

Deelname Minister Lavrov

Sinds de Russische inval in Oekraïne was dit de eerste OVSE Ministeriële Raad waar de Russische Minister van Buitenlandse Zaken, Sergej Lavrov, aan deelnam. Gastheer Noord-Macedonië heeft een visum verstrekt, waar Polen vorig jaar de keuze maakte dit niet te doen. De bevestigde aanwezigheid van Minister Lavrov leidde tot het besluit van Estland, Letland en Litouwen om niet op ministerieel niveau vertegenwoordigd te zijn. Ook de Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken nam niet deel aan de OVSE Ministeriële Raad. De andere EU-lidstaten, de VS en het VK hebben het niveau van hun deelname niet gewijzigd naar aanleiding van deelname van de Russische Minister Lavrov. Nederland heeft zich aangesloten bij de EU-meerderheid: het Nederlandse niveau van deelname is niet gewijzigd.

⁴ Vraag gesteld in het schriftelijk overleg over de Geannoteerde Agenda van de OVSE Ministeriële Raad 2023, Kamerstuk 28 676, nr. 447

Nederland heeft duidelijke boodschappen aan Rusland overgebracht en samen met andere gelijkgezinden landen aangetoond dat Rusland vrijwel geïsoleerd staat.